

Rapport fra Topp Vel og Mågelia Utvikling AS vedrørende utført opprustning av Brakufsa, 2013

Arbeidet ble fullført i løpet av juni mnd etter tilrettelegging og planlegging i april og mai. Budsjettet var optimistisk satt opp med omsøkte tilskudd på totalt kr. 700.000,- (ref. prospekt) og det lyktes å få tilsagn på totalt kr. 390.000,-

Topp Vel og Mågelia Utvikling AS takker med dette alle bidragsytere for tilskudd i form av pengegaver og for tilliten som er vist oss i forbindelse med gjennomføring av prosjektet.

Det er i år enda større trafikk til Trolltunga enn i fjor med ca 30.000 besøkende, tallene er ennå ikke beregnet ut fra gjennomført telling, men vil ganske sikkert vise en formidabel økning. Da er det godt å vite at vi neste år er enda bedre forberedte til å ta i mot ytterligere større besøk, på en bærekraftig sti som tåler denne belastningen og som dertil vil framstå som en attraksjon i seg selv.

Bidragsyterne var:

Fylkesmannen i Hordaland	kr. 200.000,-
Sparebankfondet Kvinnherad	" 95.000,-
Odda og Ullensvang Turlag	" 45.000,-
Statkraft	" 25.000,-
Sparebankfondet Vest	" 25.000,-

Utgiftene fordelte seg følgende:

Innleige av Shepaer gjennom entreprtenør G. Vetti:	kr. 258.480,-
Innkjøp og transport av stein til Skjeggedal	" 35.245,-
Bruk av helikopter til transport inn i terrenget	" 69.769,-
Innkjøp materiell og hjelpemidler	" 12.249,-
Bruk av traktor til lastning, etc.	" 9.375,-
	<hr/>
Sum utgifter	kr. 385.118,-

Utført arbeid i forhold til oppsatt plan

I prospektet var det tatt høyde for både å sette stien fram til Liastøl (pel 700), i god stand samt å utbedre gangstien i det flatere lendet fra Liastøl og fram til Gryteskar der stien går over på fjellgrunn.

Med et kutt i budsjettet på kr. 315.000,- var dette ikke mulig, og en konsentrerte arbeidet med å utbedre de bratte og vanskelig framkommelige partiene i den nedre og bratte delen av stien. Dette lyktes en ganske godt med og det blei murt ca 450 trinn, slik at det nå er på plass i alt ca 700 trinn.

Det blei arbeidet på 5 forskjellige steder og alle vanskelige partier utbedret i tråd med oppsatt plan.

Det verste partiet fra heldreberget (pel 350) er utbedret med ei flott og sammenhengende trapp i 40 meters lengde der det har medgått ca 150 steinheller.

Foto viser det vanskeligste partiet mellom pel 350 og 390

Nedover i samme parti

I tillegg til trappemuring er det også satt opp steinbenker på 3 kvileplasser med god utsikt over Skjeggedal og Ringedalsdammen. Oppe på platået ved Liastølen der det i gammel tid sto ei uteløe er det murt opp benk og bord.

Foto fra Liastøl

Odda kommune har bekostet steinsetting i myra over Liastøl slik at en kan gå tørrskodd over dette våtmarkspartiet, dette for å unngå utlegging av plank som ikke ville være et særlig tiltalende element i denne steinsatte stien.

Steinsatt våtmark pel 750

Sherpaer i arbeid

Arbeidslaget besto av 4 Shepaer fra samme landsby i Nepal. Sjefen, eller "the big boss" som han blei kalt av de øvrige i arbeidslaget heter Sonan og har lang fartstid i Norge på mange jobber over flere sommersesonger.

De gjennomførte lange arbeidsdager fra kl. 0700 til kl. 1800 hele uka bortsett fra søndag og brukte kun håndredskap, teknikk og muskelkraft i arbeidet med å legge de tunge steinhellene på plass. Stein under 70 kg var de ikke fornøyd med, helst burde den være over 100 kg for å ligge støtt.

Shepaene bodde i Statkraft sin bolig i Skjeggedal og ordnet seg med kosten selv, de hadde et enkelt kosthold der det gikk mye på brød og ris.

En velfortjent pause i steintrappa på pel 150

Det var ikke samme gjengen i år som var her i fjor, men arbeidsinnsatsen og dyktigheten var lik. Godt humør og latter var en del av arbeidskulturen deres der ingen hindringer i et vanskelig terreng syntes å by på særlige utfordringer.

I et par bratte partier fikk vi hjelp til boring av hull for fjellbolt av Odda kommune ved Bøen og Børve. Utover dette er alt arbeid utført uten mekaniske hjelpemidler. Lasting av stein på pall og storsekk blei til å begynne med utført av Sherpaene selv med handkraft, dette arbeidet var i tyngste laget og blei overtatt av traktor med pallegaffel. Totalt er det flydd inn ca 70 hiv med steinheller, et arbeid som Airlift gjennomførte med stor sikkerhet og innsikt.

Ingen stein synes for stor

Arbeidet videre framover

Det er enighet om å fortsette arbeidet med ferdiggjøring av stien i 2014, og Mågelia Utvikling vil påta seg arbeidet med å gjennomføre prosjektet på vegne av Topp Vel. Det gamle banefundamentet til den nedlagte trallebanen som i dag benyttes av de fleste turister for å komme seg raskt fra Skjeggedal til Topp, vil høyst sannsynlig ikke kunne benyttes til neste år. Dette på grunn av oppstart av anleggsarbeid i Mågelia og dermed vil anslagsvis 30-40 000 fotturister på veg til Trolltunga bruke den nye stien i Brakufsa

For å unngå skader på våtmark er det påkrevet å fortsette innsatsen også i 2014 med innleie av Sherpaer. Det meste av steinmaterialet som skal benyttes fra Liastøl og inn til Gryteskar finnes i terrenget, det som mangler ligger ferdig i storesekk i Skjeggedal, klar til å flys inn, ca 25 hiv.

En vil derfor komme enda lenger med de midler som kan skaffes og det tas sikte på å legge ut ca 1000 nye trinn og trøstein i 2014.

Det vil i løpet av tiden fram mot jul vil det bli laget et nytt prospekt som kan benyttes i forbindelse med finansiering av dette arbeidet.

Gjenstående oppgaver i år

Det skal lages ei informasjonstavle som forteller om den gjenåpna og opprusta stien fra Skjeggedal til Topp.

Denne tavla vil vise stien på et kart over området og den vil informere om alle bidragsytere og samarbeidsparter som har gjort det mulig å utføre det omfattende arbeidet som til nå har resultert ca 700 trinn og trøstein.

En vil ta kontakt med Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum (NVIM) som eier den gamle Skjeggedalsstova der stien starter, om å få sette opp denne informasjonstavla på langveggen ned mot Skjeggedalstunet.

Vi vil også oppmode NVIM om å ta opp igjen prosjektet der denne stova blir brukt i informasjonssammenheng og som kaffe' med enkel serving inne- og ute i dette idylliske området som tidligere var lokaliseringa til klyngetunet for de 2 bruka i Skjeggedal.

For Topp Vel

Frank Søfteland

For Mågelia Utvikling AS

Leif Stana

Tyssedal 2 sept. 2013